

**Wyrok z dnia 2 lutego 1995 r.
II URN 48/94**

Sąd rozpatrując odwołanie wnioskodawcy obowiązany jest do przesłuchania świadków, których oświadczeń i protokołów zeznań złożonych organowi rentowemu, organ ten nie uwzględnił.

Przewodniczący SSN: Teresa Romer, Sędzia SN: Maria Tyszel, Sędzia SA: Jerzy Kuźniar (sprawozdawca),

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 2 lutego 1995 r. sprawy z wniosku Mariana I. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. o wzrost emerytury, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych [...] od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 13 kwietnia 1994 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Decyzją z dnia 11 października 1983 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. przyznał wnioskodawcy Marianowi I., urodzonemu 2 stycznia 1934 r., emeryturę górniczą, podejmując jej wypłatę od dnia 1 lipca 1983 r. We wniosku o to świadczenie wnioskodawca powołał się na zatrudnienie w charakterze górnika dołowego w Kopalni Węgla Kamiennego "J." od dnia 4 stycznia 1956 r., do 17 sierpnia 1983 r.

W dniu 6 kwietnia 1993 r., do organu rentowego wpłynęło oświadczenie wnioskodawcy, a 19 kwietnia 1993 r. protokoły zeznań świadków Teresy W. i Józefy O. stwierdzające zatrudnienie świadczeniobiorcy w tzw. "resztówce" w B. od dnia 1 sierpnia 1948 r. do 31 grudnia 1951 r. oraz w Spółdzielni Rolniczo-Produkcyjnej od dnia 15 stycznia 1954 r. do 31 grudnia 1955 r. w charakterze robotnika w pełnym wymiarze czasu pracy, tj. łącznie 5 lat i 4 miesiące.

Decyzją z dnia 8 czerwca 1993 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił doliczenia do tzw. stażu pracy wymienionych okresów wobec lakoniczności zeznań świadków i ich małej wiarygodności, a nadto braku dowodów pośrednich. Zaświadczenia Urzędu Gminy jako wydane w oparciu o zeznania świadków nie mogą zostać uwzględnione.

Wobec odwołania wnioskodawcy, Sąd Wojewódzki w Katowicach wyrokiem z dnia 13 kwietnia 1994 r. [...] oddalił je, stwierdzając w uzasadnieniu sporządzonym już po zaskarżeniu wyroku rewizją nadzwyczajną, że wnioskodawca mimo dwukrotnego wezwania nie stawił się na rozprawę i "nie usprawiedliwił" swojej nieobecności, stąd Sąd wziął pod uwagę dowody zebrane przez organ rentowy, dzieląc jego ustalenia. Należy zauważyć, że we wniosku dotyczącym przyznania emerytury górniczej, wnioskodawca nie powoływał zatrudnienia w latach 1948 - 1955.

Powyższy wyrok zaskarżyło rewizją nadzwyczajną Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych i zarzucając rażące naruszenie prawa, a to art. art. 3 § 2, 227, 316 § 1, 477³ § 1 w związku z art. 477¹⁵ k.p.c., a także naruszenie interesu Rzeczypospolitej Polskiej, wniosło o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Wojewódzkiemu w Katowicach.

Do podstawowych obowiązków Sądu należało - zdaniem skarżącego - wszechstronne zbadanie wszystkich istotnych okoliczności dotyczących okresów zatrudnienia, przesłuchanie w tym celu wskazanych świadków, stąd pominięcie powyższego czyni wydany wyrok przedwczesnym, gdy się dodatkowo zważy, że wnioskodawca działający bez adwokata nie był obecny na rozprawie i nie został przesłuchany "nawet informacyjnie".

Te okoliczności świadczą o tym, że zaskarżony wyrok naruszając prawo, narusza też interes Rzeczypospolitej Polskiej, chroniącej szczególnie uprawnienia pracowników i osób ubezpieczonych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do przepisu art. 224 § 1 i 316 § 1 k.p.c. zamknięcie rozprawy może nastąpić dopiero po uznaniu, że sprawa jest dostatecznie wyjaśniona do rozstrzygnięcia, tzn. gdy nie ma już wątpliwości co do stanu faktycznego sprawy istotnego dla jej rozstrzygnięcia.

W celu jej wyjaśnienia sąd zarządza postępowanie dowodowe, w ramach którego może między innymi dopuszczać dowód z zeznań świadków.

Przytoczenie powyższego jest celowe, gdy się zważy stan rozpoznawanej sprawy, który daje podstawę do stwierdzenia przedwczesności wydanego wyroku.

Złożone przez wnioskodawcę do organu rentowego oświadczenia i protokoły zeznań świadków nie uwzględnione przez ten organ, zobowiązywały Sąd, wobec odwołania wnioskodawcy, do "wszechstronnego zbadania okoliczności sprawy" stosownie do art. 3 § 2 k.p.c., co oznaczało potrzebę przesłuchania świadków na podawane w protokołach ich zeznań okoliczności.

Sąd Wojewódzki temu obowiązkowi uchybił i orzekł w sprawie nie wyjaśnionej do rozstrzygnięcia.

Zauważyć należy, że Sąd wezwał na rozprawę wnioskodawcę, nie określając w protokole celu tego wezwania, w tym zwłaszcza podania, czy wezwanie to następuje w związku z dopuszczeniem dowodu z przesłuchania stron.

Dowód ten ma charakter subsydiarny tzn. stosuje się go po wyczerpaniu środków dowodowych, albo wobec ich braku gdy pozostały nie wyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Nie przeprowadzenie żadnego postępowania dowodowego w sprawie świadczy o rażącym naruszeniu prawa, a to art. art. 3 § 2, 224 § 1, 316 k.p.c. i uzasadnia - w uwzględnieniu rewizji nadzwyczajnej - uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Wojewódzkiemu - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach do ponownego rozpoznania na podstawie art. 422 § 2 k.p.c.

Rzeczą tego Sądu będzie przeprowadzenie postępowania dowodowego i ocena, czy wobec całokształtu sprawy wykazane zostało zatrudnienie od dnia 1 sierpnia 1948 r. do 31 grudnia 1951 r. i od 15 stycznia 1954 r. do 31 grudnia 1955 r., a nadto jego znaczenie wobec pobieranej przez ubezpieczonego emerytury górniczej.

Rewizja nadzwyczajna została wniesiona nieznacznie po upływie 6 miesięcy od uprawomocnienia się wyroku z dnia 13 kwietnia 1994 r., ale upływ tego terminu nie stoi na przeszkodzie w jej uwzględnieniu, skoro wyrok Sądu narusza interes Rzeczypospolitej Polskiej, gdyż kwestionuje prawo do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, bez wszechstronnego wyjaśnienia stanu faktycznego. Jest to sprzeczne z zasadami państwa prawnego (art. 1 Konstytucji) oraz narusza zasadę zaufania obywateli do wymiaru sprawiedliwości.

=====